

El medicament Captagon®: ús il·lícit des de Mitjà Orient cap a Europa

La fenetilina, coneguda comercialment com Captagon, és un compost psicoestimulante sintètic que combina amfetamina i teofilina. Desenrotllada a Alemanya en 1961, va ser utilitzada durant aproximadament 25 anys com una alternativa més suau a les amfetamines i compostos relacionats (Pergolizzi Jr et al., 2024). L'ús clínic de fenetilina es va emprar per a tractar trastorns com el dèficit d'atenció amb hiperactivitat (TDAH), la narcolèpsia i la depressió. El seu principal avantatge era que no augmentava la pressió arterial en la mateixa mesura que l'amfetamina, la qual cosa permetia el seu ús en pacients amb malalties cardiovasculars. Farmacològicament, la fenetilina actua com un profàrmac que, en ser metabolitzat pel cos, allibera amfetamina i teofilina, els dos estimulants actius. Els efectes fisiològics de la fenetilina són, per tant, el resultat de la combinació d'estos tres compostos. Malgrat el seu ús terapèutic inicial, la fenetilina va ser catalogada en 1981 com una substància controlada als Estats Units i es va convertir en il·legal en la majoria dels països en 1986, després de ser inclosa per l'Organització Mundial de la Salut en el Conveni sobre Substàncies Psicotròpiques. Això es va deure a preocupacions sobre el seu potencial d'abús i efectes secundaris (Al-Imam et al., 2017).

En les últimes dècades, la fenetilina ha ressorgit com una droga d'abús, especialment en el Mitjà Orient i el sud d'Europa del, on es produïx i distribuïx il·legalment sota el nom de Captagon. S'ha informat que esta droga és utilitzada per combatents en conflictes armats per a augmentar la resistència, la concentració i reduir la por, guanyant-se sobrenoms com "la droga del gihad" o "coratge químic" (Pergolizzi Jr et al., 2024).

El consum de fenetilina comporta diversos riscos per a la salut. Els efectes secundaris inclouen eufòria, insomni, pèrdua d'apetit, i en casos més greus, psicosis, al·lucinacions i dany cerebral. A més, el seu ús prolongat pot portar a la dependència i addicció (Katselou et al., 2016).

Font: elaboració pròpia

Encara que no s'han reportat casos de mortalitat directa associats exclusivament al Captagon, el seu consum pot exacerbar condicions preexistents i augmentar el risc de comportaments perillosos, especialment en contextos de conflicte armat. A més, el risc és exponencial perquè esta substància il·lícita esta disponible en línia, on habitualment es comercialitza mesclada al costat d'altres substàncies com la procaína (medicament anestèsic) i la cafeïna (substància estimulante). Esta adulteració augmenta els riscos per a la salut, ja que la interacció de múltiples estimulants pot intensificar els efectes adversos, com a arrítmies cardíques, convulsions i col·lapse cardiovascular. A més, la falta de control en la producció il·lícita implica una variabilitat en la composició de cada comprimit, dificultant la predicció dels seus efectes i augmentant el perill per al consumidor (Pergolizzi Jr et al., 2024).

La producció i distribució il·legal de fenetilina han tingut un impacte significatiu a Europa. Encara que el seu ús és menys comú fora del Mig Orient, s'han produït recentment confiscacions de grans quantitats de Captagon en països europeus. La seua producció i distribució il·lícita des de Mitjà Orient, Síria i Líbia principalment, té el seu impacte a Europa, subratllant la necessitat d'una cooperació internacional per a abordar este problema emergent (Sollutia.com, 2023).

Referències bibliogràfiques:

Al-Imam, A., Santacroce, R., Roman-Urrestarazu, A., Chilcott, R., Bersani, G., Martinotti, G., & Corazza, O. (2017). Captagon: Use and trade in the Middle East. *Human Psychopharmacology*, 32(3). <https://doi.org/10.1002/hup.2548>

Katselou, M., Papoutsis, I., Nikolaou, P., Qammaz, S., Spiliopoulou, C., & Athanaselis, S. (2016). Fenethylline (Captagon) Abuse—Local Problems from an Old Drug Become Universal. *Basic & Clinical Pharmacology & Toxicology*, 119(2), 133-140. <https://doi.org/10.1111/bcpt.12584>

Pergolizzi Jr, J., LeQuang, J. A. K., Vortsman, E., Magnusson, P., EL-Tallawy, S. N., Wagner, M., Salah, R., & Varrassi, G. (2024). The Emergence of the Old Drug Captagon as a New Illicit Drug: A Narrative Review. *Cureus*, 16(2), e55053. <https://doi.org/10.7759/cureus.55053>

Sollutia.com. (2023, septiembre 11). INFORME TÉCNICO SOBRE EL CAPTAGÓN Y EL PAPEL DE EUROPA | AESED. <https://red.aesed.com/es/informe-tecnico-sobre-el-captagon-y-el-papel-de-europa>